DISSERTATIO MEDICA, INAUGURALIS, DE

ASCITE.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S.S.T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NECNON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

JACOBUS NASMYTH,

SCOTUS,

Soc. Reg. Med. Edin. Soc. Extraord.

Ad diem 24. Junii, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXIII.

Digitized by the Internet Archive
in 2016

https://archive.org/details/b24928719

Patruo ſuo,

JACOBO NASMYTH, M.D.

Ob amorem vere paternum,

Quo ſe nunquam non proſecutus eſt,

Hoc opuſculum pius gratuſque conſecrat

JACOBUS NASMYTH.

Mr. Jeffray, from
his very obd.t Serv.t
J. Nasmyth

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

ASCITE.

CUM per leges hujuſce academiae venerandae, quibus omnis ſummorum medicinae honorum candidatus pareat neceſſe eſt, aliquid in vulgus edere cogar, operam nulla in re melius, quam in Aſcite conſiderando, poſitum iri exiſtimavi; quod hic aliique morbi aſthenici, ſaeculum noſtrum, voluptate, ignavia, luxuriaque diffluens, frequentius, quam remotiora, infeſtare viden-

tur, quodque, cum acceſſerunt, medicamentis aegerrime ſolent depelli.

DEFINITIO MORBI.

Is autem a Culleno celeberrimo hunc in modum finitur: " Abdominis intumeſcen-" tia tenſa, vix elaſtica, ſed fluctuoſa."

HISTORIA.

Sydenhamius memoriae prodit, tumores hydropicos frequentius hyeme, quam aeſtate, ſemet oſtendere, et rapidius tempeſtatibus frigidis humidiſque, quam calidis ſicciſque, augeri. Aſcites ſaepe nullum alium morbum ſubſequitur. Nonnunquam vero intermittentes, icterum, dyſenteriam, et rachitidem excipit. Ab aliquo crurum pedumque tumore plerumque incipit, qui ſub

veſperem

veſperem increſcit, et mane decedere ſolet. Sed tumor tandem manet, et gradatim ad abdomen uſque aſcendit. Spiritus difficilis et celeris evadit, et anxietate ſtipatur. Adeſt tuſſis frequens, ſicca, quae aegrotanti, in poſitura horizontali collocato, plurimum moleſtiae faceſſit, ſuffocationem ſaepe minitans, et ſomnum arcens. Sitis perpetuo urget, et, ut Hoffmannus tradit, quo ſaepius potus aſſumitur, eo crebrius deſideratur. Appetitus cibi non parum imminuitur. Ægrum vexant inflatio, aliaeque concoctionis depravatae notae. Quae quantitas urinae excernitur, ea potioni pro rata parte non reſpondet. Sub initium morbi, ſpeciem naturalem aliquando prae ſe fert; ſed plerumque craſſa, et colore ſubrubra eſt, et ſedimentum lateritium deponit. Alvus dura, quanquam diarrhoea nonnunquam accedit. Pulſus arteriarum plerumque tardi et debiles, aliquando frequentes et inaequales. Cutis ſemper ſicca, et diaphoreſis non ſine difficultate movetur. Morbo increſcente, tumor abdominis et pondus magis ſentiuntur.

tur. Ex hoc tempore, omnes functiones male afficiuntur. Æger ad ſomnum admodum proclivis, qui brevis eſt, et potius fatigat quam reficit. Facies pallida, corpuſque pro auctu tumoris macreſcit. Nunc vires deficere incipiunt, et muſculi ſemet contrahendi poteſtatem amiſiſſe videntur. Languor univerſus et gravitatis ſenſus corpus occupant. Æger fit iners, et motum averſatur. Hoc tempore febris hectica ſaepe invadit, quam comitantur dolores regionis epigaſtricae lancinantes. Et coma, deliquiumve animi ſuperveniens, morbi vitaeque aegrotantis finem facere conſuevit.

DIAGNOSIS.

Hunc morbum ab aliis tumoribus ſecernere plerumque facile. Medici nihilominus interdum fuere decepti. Aqua intus fluctuans pro optimo, quo diſtinguatur, ſigno habetur. Motus vero humoris mul-

tis

tis in exemplis admodum obſcurus. Quod ſub initium aſcitae quantitas aquae ſaepe parva; quod integumenta denſitate non raro multum augentur; quod humor ſaccis includi poteſt; quodque abdomen non parum tenditur. Denique, inteſtina aër adeo, ut ſenſum aquae intus volventis praebuerit, aliquando tumefecit. Quinetiam pondus abdominis notis, quae hunc morbum ab aliis diſtinguunt, fuit annumeratum. Hoc vero quoque fallax: Namque viſcera abdominis magnitudine adeo nonnunquam increvere, ut, quantum multa ſpectat, hydropem reddiderint. Quamvis, ſub initium, aſcites a tympanite difficile ſecernitur; motus tamen humoris, morbo progrediente, et pondus omnem dubitationem tollunt. Nec tympanites, uti credo, ſiti intenſa et ſecretione urinae imminuta ſtipari ſolet. Hydrometra quoque ſpeciem aſcitae ſaepe ſibi aſſumpſit. Illa vero lentius accedit, et ſpatium longius habet; nec tuſſi ſpirituque difficili ſtipatur. In polyſarcia veſtigium digiti partibus tumefactis impreſſi non manet.

Tumor

Tumor non mutatione poſiturae mutatur; et a diaeta lauta et generoſa proficiſcitur.

Tumores ſaccis incluſi ſunt magis inaequales et diuturni, nec ſpiritus inter ambulandum vel aſcendendum aeque difficilis. Urina, ſitis, et appetitus cibi ſunt magis naturalia. Denique, vultus non tantam mutationem ſubit.

CAUSA PROXIMA.

Duo ſunt vaſorum genera, a quibus pendet humorum in corpore humano circuitus. Ampliora humorem vitalem a corde ad extrema corporis uſque vehunt. Minora, quae a ſyſtemate ſanguifero oriuntur, et adeo exilia ſunt, ut globulos rubros non recipiant, humorem tenuem et ſeroſum e ſanguine ſecernunt. Qui humores ſecernuntur, ii vel e corpore per cutem et alia organa expelluntur, vel in cavis deponuntur.

tur. Quae vaſcula hoc praeſtant, exhalantia appellantur. Ne vero humores hujuſmodi, ob quantitatem adauctam vel ſtagnationem, nocivi evaderent, alia vaſcula fuerunt comparata, quae eoſdem acciperent, et ad ſanguinem rurſus deveherent. Haec autem, ob munus, quo funguntur, abſorbentia vocata fuere. Rami horum minores aciem oculorum plerumque fugiunt, vel in conſpectum difficillime poſſunt dari. Partes eorum extremae cor verſus appropinquant, et ampliores minuſque numeroſae evadentes, liquores, quos vehunt, in ductum thoracicum infundunt.

Quamdiu autem aequilibrium juſtum inter actionem vaſorum exhalantium et abſorbentium conſervatur, tamdiu functiones corporis modo certo et ſtabili, qui ad vigorem corporis ſuſtentandum plurimum confert, peragentur. Si hoc vero per quantitatem humoris ſeroſi praeter naturam in cavo abdominis ſecretam, vel per actionem ſyſtematis abſorbentis imminutam, perdatur,

tur, humor in eo cavo praeter conſuetudinem accumuletur neceſſe eſt; quod cauſam aſcitae proximam conſtituit. Hinc cauſa ejus vel ab exhalatione adaucta, dum abſorptio integra eſt, vel ab imminuta abſorptione, dum exhalatio integra, plane pendet.

SEMINIUM.

Debilitas, undecunque oriatur, ſummam ad aſciten proclivitatem facit. Omne vitae tempus, praeſertim ſenium, ſexus foemineus, et conſtitutio corporea phlegmatica, ei objiciuntur. Solidis laxos et debiles plerumque invadit. Conditionem corpoream hujuſmodi facere poſſunt multae cauſae diverſae, ut evacuationes, praeſertim ſanguinis, nimiae, et morbi antecedentes. Monroius, Hoffmannus, aliique medici, tradiderunt, tumores hydropicos febres intermittentes et dyſenterias frequenter excipere.

Auctores

Auctores quoque notaverunt, hunc morbum in depreſſis humidiſque regionibus, quam in montanis et ſiccis, frequentius ſemet oſtendere. Exemplum Batavorum rem ita ſeſe habere teſtatur. Vita ſedentaria, diaeta parca, aquoſa, et minus generoſa, mortales quoque ad hunc affectum proclives efficiunt. Quinetiam Sydenhamium ſagacem non fugit, "bibaciſſimos et helluones "ſaepius hoc morbo, quam caeteros mor"tales, conflictari."

CAUSÆ EXCITANTES.

Supra fuit dictum, cauſam aſcitae proximam eſſe vel exhalationem adauctam, vel abſorptionem imminutam. Qua ratione hae peragerentur, nunc proximum eſt ut explicare aggrediar. Prius verba faciam de

Exhalatione adaucta.—Affirmant auctores, novemdecim, ex viginti hujuſce morbi exemplis, ab hac cauſa oriri.

1. *Quicquid ſanguini ad cor redeunti obſiſtit.*—Vaſcula exhalantia ab arteriis rubris oriuntur. Si igitur, dum poteſtates in arteriis propellentes eaedem manent, ſanguis in venis retardetur, major ſeri quantitas a ramulis lateralibus ſecernetur. Viſcera abdominis ſchirro laborantia et obturata aſciten ſaepius excitant. Cum demum venae eorum conjungantur, unumque truncum conſtituant, qui rurſus in hepate multos in ramos dividitur, perſpicuum eſt ſanguinis circuitum in vena portarum admodum languidum non eſſe non poſſe; et hepar, igitur, magis quam quodlibet aliud organum, hiſce mutationibus morbidis objectum iri. Inciſiones quidem cadaverum revera demonſtrant, obſtructiones hepatis omnium cauſarum eſſe creberrimas. Hic quoque memorari poteſt compreſſio a ſteatomatum tumoribus oriens, et omnes evacuationes ſuppreſſae,

ſuppreſſae, quae plenitudini venoſae, ſtatuive ſolidorum relaxato, favent. Quinetiam, aqua jam collecta, partes vicinas comprimendo, morbum diuturniorem et graviorem efficere queat.

2. *Humores excreti ſuppreſſi.*—In multis corporis partibus exiſtimantur arteriae in venas, exhalantia, et ductus excernentes deſinere. Si igitur hi ductus obturentur, exhalantia diſtendantur neceſſe eſt. Urinam retentam vel perſpirationem ſuppreſſam non raro exceperunt tumores hydropicae.

3. *Conditio vaſorum exhalantium relaxata.*—In paralyſi actio vaſorum exhalantium aeque facile, ac aliorum organorum, imminui poteſt. Tumores igitur hydropici hoc in morbo incidunt. Caeterum cauſa evidentior eſt univerſa debilitas. Hanc faciunt immodica ſanguinis detractio, evacuationes ſolitae ſuppreſſae, affectus animum contriſtantes, certique morbi. Hinc puellae chloroſi laborantes hydropi patent. Eandem

dem ob cauſam, quoque, idem vitium morbos cachecticos ſubſequitur.

4. *Nimia ſeroſitatis in ſanguine copia.*—Haec incidere poteſt ob liquores nimis libere aſſumptos, ob excretiones diminutas, et ob partes ſanguinis denſiores per haemorrhagias, aliaſque evacuationes, detractas.

5. *Ruptura lymphaticorum.*—Affirmatur exempla non defuiſſe, ubi aſcites ab hac cauſa eſt profectus; et quantitates chyli aut lymphae ex cavo abdominis, per paracenteſin emiſſae, vel poſt inciſa cadavera repertae fuerunt.

Abſorptione imminuta.—Haec cauſa rarior: Pendere poteſt,

1. Ab vaſorum lymphaticorum obſtructionibus, a tumoribus ea comprimentibus ortis, vel a ſtruma glandulas lymphaticas obturante.

2. A

2. A debilitate vel relaxatione abſorbentium ipſorum. Caeterum probabile eſt, haec paralyſi rarius affici, niſi poteſtas vitalis in aliis partibus quoque deficiat.

EVENTUS.

Finis aſcitae non aeque fauſtus, ac anaſarcae, expectandus: 1. Quod cauſa non tam clare percipitur, et non facile medicamentis depellitur. 2. Quod morbus in parte interna ſedet. 3. Quod aqua, cavo abdominis contenta, non aeque facile abſorbetur, ac ea quae in ſuperficiem corporis diffunditur.

Si aegrotus non multum aetate provectus ſit, conſtitutionemque corpoream firmam et valentem habeat, major ſalutis ſpes haud dubie affulget, quam ſi multum aetatis ei acceſſiſſet, vires fuiſſent convulſae, et morbus

bus longum ſpatium habuiſſet. Si morbus a perſpiratione ſuppreſſa, vel urina diminuta; et non a viſcerum obſtructione proficiſcatur, meliora licet ſperare.

RATIO MEDENDI.

Conſilia autem ſunt,

I. Vires tonumve corpori reddere.

II. Humorem, qui in abdomen jam coivit, evacuare.

Si aquam e corpore expellere velimus; certius faciliuſque fiet, ſi eodem tempore remedia, quae priori conſilio accommodentur, adhibeamus.

I. *Vires tonumve corpori reddere.*—Hoc praeſtant medicamenta, diaeta, et exercitatio.

1. *Medi-*

1. *Medicamenta.*—Multa diverſa remedia tonica fuerunt laudata. Sed ſunt utiliſſima cortex Peruvianus, et ex ferro praeparata. Doſis eorum primum modica ſit, et gradatim augeatur, donec vires univerſo corpori reſtituentur. Morbo decedente, ſolida cum ſucceſſu proſpero firmavit lavatio frigida. Si vero non gratum ruborem, caloremque in ſuperficiem corporis diffundat, et ſimul perſpirationem adaugeat, ea deſiſtatur oportet.

2. *Diaeta.*—Cibus quam plurimum nutrimenti habeat. Uſus vinorum veterum et generoſorum haud negandus. Si liquores e byne confecti magis arrideant, fortiores ſint. Per ſpatium non breve in uſu acidi vegetabilis ſaccharo admiſti (Sherbet) liquoris, qui Anglice *punch* appellatur, infuſique juniperi, perſtet aeger.

3. *Exercitatio.*—Haec conditioni corporis accommodanda. Quum admodum debile eſt, paſſiva maxime conveniet. Si vero valentius

valentius ſit, exercitatio, quae non parum actionis muſcularis deſiderat, ſummo cum commodo queat adhiberi. Caeterum, plurima in cauſa eſſe poſſunt, cur aegrotus nullum exercitationis genus poſſit adhibere. Rebus ita ſe habentibus, ad frictionem confugiendum, et in uſu ejus perſtandum.

II. Humorem, qui in abdomen jam coivit, evacuare.

Huic conſilio reſpondent ſequentia:

1. *Cathartica.*—Haec ſola morbum ſuſtuliſſe, plures medici, quibus fides debet haberi, teſtantur. Circuitum mutando, curſumque ſanguinis inteſtina verſus faciendo, actionem vaſculorum eorum lymphaticorum excitant, et ſeroſitatem ſanguinis, quantitatem humoris ex arteriis canalis alimentarii exhalantibus eliciendo, imminuunt.

Duo purgantium genera in uſu fuerunt, draſtica et leniora. Omni ſaeculo ab peritiſ-
ſimis

ſimis medicis draſtica et damnata, et laudata fuere. Exempla haud dubie ſunt, in quibus prodeſſe poſſunt, et alia, in quibus exitio ſunt. Cum aegroto non multum aetatis acceſſit, cum conſtitutionem validam habet, cum demum evacuationes ferre valet, tunc ſine multo periculo, et etiam optimo cum fructu, dari poſſunt. Contra vero, actionem eorum in ſenibus, in ſexu foemineo, et omni debilitatis ſtatu, excipere periclitantur effectus pernicioſi. Magnopere ſemper cavendum, ne inflammationem moveant. Mihi ex toto perſuaſum eſt, mitiora purgantia omni formae varietate prius eſſe tentanda, quam ad potentiora et draſtica decurritur. His autem accenſenda ſunt elaterium, ſcammonium, et gambogia. Uſum vero eorum multa incommoda comitantur. Conſtanter reiteranda ſunt; etenim, ſi ex intervallis longis ſumantur, ſigna non levant. Contra, propter debilitatem quam faciunt, morbum graviorem reddunt. His inducti, medici hodier-

ni ad purgantia leniora confugere malunt. Ex iis chryſtalli tartari ſummis laudibus efferuntur. Hoc cuilibet ejuſdem claſſis et ordinis praeſtant, quod corpus non infirmant. Quidam, ut purgans, calomelas per ſe, vel jalappae admiſtum, feliciter praeceperunt.—Catharticis tonica addenda. D. Monroius celebris, cum illa aſſumuntur, ut vires aegrotantis tonicis omnigenis ſuſtententur, commonet.

2. *Diuretica.*—Magnopere quidem dolendum, haec effectus admodum incertos edere; quoniam humoris e renibus excretio multo minore, quam quaelibet alia evacuatio, debilitate ſtipatur. Scilla ventriculum afficere et vomitionem excitare periclitatur: Modice igitur capienda. Quanquam in ventriculum non agit, inteſtina tamen tantopere turbat, ut dotibus magis utilibus diureticis magna ex parte obſiſtat. Scilla cum mercurio conjuncta a Gregorio nupero et Culleno plurimum laudata fuit.—Colchicum ſummis laudibus ornavit Storkius.

kius. Virtus vero ejus anceps eſſe videtur. —Sales alkalini, allium, et fol. digitalis, ſaepe proſpere adhibita. Aliis ſalinis diureticis non ſine ratione gravi anteponuntur cryſtalli tartari.—Una cum diureticis, liquores diluentes libere bibendi. Infuſa juniperi, liquor qui *gin-punch* vocatur, chryſtallique tartari ſoluti, diureſin multum promovent. Et, ſi e ſucceſſu Milmanni inſigni liceat judicare, haec medicamenta ſaepe parum profuiſſe, quod liquores diluentes neglectui habebantur, admodum probabile eſt.

3. *Diaphoretica.*——Haec medicamenta, quod ſeroſitatem e corpore liberaliter expellunt, efficacia ſunt, cum hydrops a perſpiratione ſuppreſſa proficiſcitur. Attamen non aeque in aſcite, ac in anaſarca, prodeſſe credo. Quae maxime conveniunt, ea ſunt ex antimonio praeparata, pulvis Doveri, et balneum calidum, quorum actionem potio calida adjuvat. Remedium vero proxime comprehenſum nonnullis in caſibus plus

relaxando

relaxando nocebit, quam evacuando proderit.

4. *Emetica.*—Haec, propter effectus ſalutares, quos edit vomitio ſpontanea, fuerunt adhibita. Cum vero corpus debile eſt, et aegrotus dyſpnoea laborat, adeo violenter agunt, ut ſummum ei periculum inferant, et ſuffocationem intentent.

Cum humor, qui in abdomen confluxit, nullo remediorum ſupra comprehenſorum evacuari poteſt, ut ad paracenteſin decurratur medici judicio acerrimi ſuadent.

FINIS.